

קעת לא עובד, נוריד לך מהמשכורת. אתה לא יכול לאכול על חשבוני.
אבל אצל הקב"ה זה בדיוק הפוך! אדם שאוכל וישן כדי שיהי' לו כח ללמוד, על זה אתה מקבל שכר!!!

ומעשה שהיה: הגאון ר' יוסף לורנץ (בספר משנת פיקוח נפש) שאל פעם את מרן רה"י זיע"א שאלה מעניינת: כתוב בנפש החיים לר' חיים מואלוז'ין זצ"ל, שאם ימצא רגע אחד פנוי מן התורה, מיד ייהפך העולם לתוהו ובוהו. מה קורה אילו יש בן אדם יחידי בעולם שיושב ולומד, וכעת מגיעה לפניו מצווה שאי אפשר לעשותה ע"י אחרים, כמו למשל מצוות תפילין. אך אם הוא יפסיק מלימודו בשביל להניח תפילין - העולם ייחרב. (כי כבר אף אחד לא לומד), האם עדיף שהוא ימשיך ללמוד? אמר מרן רה"י: שיניח תפילין, והעולם ימשיך להתקיים. אם אתה עושה מה שהתורה רוצה שתעשה - אז העולם לא ייחרב ולא יתהפך. היו כאלו שתמהו על כך, הייתכן?! הרי ר' חיים מואלוז'ין אומר שהעולם קיים על תורה, הוא לא אמר את זה על קיום המצוות...

היינו אצל מרן פוה"ד הגר"י קרליץ זצ"ל ושאלנו אותו, והוא חיך ואמר בשם דודו מרן החזון איש זצ"ל, (וכמו"כ מובא בספר 'הללי נפשי' של ר' הלל קופרמן בשם מרן הגר"ח שליט"א בשם החו"ו"א) אדם שלומד - יש לו שכר של תלמוד תורה כנגד כולם. ואם הוא ישן רק כדי שיהיה לו כח ללמוד - זה תלמוד תורה! כן אם הוא אוכל רק בשביל שהוא יוכל ללמוד - זה תלמוד תורה. זה שכר של תלמוד תורה!

המשיך ר' ניסים, וכל שכן אם אני עושה את מה שהתורה רוצה, אני יושב ולומד ורוצה להמשיך, רק קעת התורה רוצה שאני יניח תפילין - אז זה פשוט וכל שכן שזה נקרא 'עוסק בתורה!' ועוררני לדברי רש"י במסכת מנחות (צט, ב ד"ה 'ביטולה של תורה') כגון שמבטל תורה להוצאת המת ולהכנסת כלה זהו יסודה, כלומר מקבל שכר כאילו **יושב ומייסדה ועוסק בה וכו'**, ע"כ. אדם שכל מהלך החיים שלו זה לצורך התורה - הכל נחשב לתלמוד תורה. ולכן תפילה זו נאמרת בכניסה **לבית המדרש** וביציאה **מבית המדרש**, כי כל מה שאני עושה בשביל הלימוד יש על זה שכר של תלמוד תורה.

וזה מה שאומר ר' אלחנן: יהודי שמרגיש שהוא עבד ה', אז כל המעשים שלו זה עבד ה', עשרים וארבע שעות ביממה הוא כמשה רבינו. הוא אוכל, וישן, ועושה את הכל, ובהכל הוא נקרא עובד ה'. וזו הדרגה הגבוהה שכל אדם יכול להיות כמשה רבינו.

ובדור שלנו, זה מה שמספרים על קצות דרכיו של הגאון רבי אברהם ארלנגר זצ"ל, לחשוב בכל דבר איך לעשות את רצון ה'.

והוא הדין מה שכתוב חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב, הכוונה היא להיות דבוקים בעשיית רצון ה' כל הזמן. וזה דבר ששייך גם בדור שלנו. ואולי בהורמנא ובדחילו יש שעושים טובות עם אינטרסים... עפ"י האמור לעיל.

מהלך נוסף נראה לומר: הם עמלים ואינם מקבלים שכר - גם על המעשים הטובים שהם עושים. ונסביר: לבן הארמי שומע שיעקב בן אחרתו מגיע, ייתכן שהוא באמת לא הכיר אותו הרבה... הרי בסך הכל אחרותו שהיא אמת שלו היתה בת שלש כשהיא יצאה מהבית, וכבר עברו יותר ממאה שנה, שהרי יעקב היה בן שמונים וארבע שנים ועשרים שנה עד שנולדו הבנים, מקסימום הוא זכר ילדה קטנה... אך כשמוע לבן את שמע יעקב בן אחרותו, הוא רץ לקראתו!... מחבק! מנשק אותו!... אה, איזו קבלת פנים...

אך אנחנו יודעים כמו שאומר רש"י, שהכל שקר!... למה הוא רץ? כסבור ממון הוא טעון, שהרי אליעזר עבד הבית בא לכאן בעשרה גמלים טעונים... למה הא חיבק? כשהוא לא ראה עמו כלום, אמר 'שמא זהובים הביא והנם בחיקו'... למה הוא מנשק?... כי אולי הוא שם את המרגליות בפה... זה כבר טירוף. מי שם מרגליות בפה... מה, לבן הוא מטורף?!... רבי יחזקאל לוינשטיין זצ"ל אמר, שלבן בבחינה שלו הוא היה אדם גדול חשוב ונכבד, ולא סתם הוא זכה לבנות כאלו חשובות. ארבע בנות חשובות וצדיקות. (כי כתוב במדרש בראשית (ויצא עמי' 119) ובמדרש שכל טוב (שם) שגם השפחות היו בנותיו.)

עבד ה' - לעשות רצון ה'

בהקדמה לספר קובץ שיעורים בהספד אשר נשא על רבו מרנא החפץ חיים זיע"א לפני בני הישיבה בברנוביץ', אמר, כי מה שכתב הרמב"ם שהרשות ביד כל אדם להיות כמשה רבינו ע"ה, אין הכוונה שיכולים להגיע למדרגת משה רבינו ע"ה בכל הבחינות, אלא שיש ביד כל אדם להגיע למדרגת מרע"ה בבחינת עבדות ה'. ע"פ ביאור הרד"ק שבכל מקום שזכר על משה רבינו עבד ה' - הפירוש הוא ע"פ ההלכה שאין קנין לעבד בלא רבו וכל מה שקנה עבד קנה רבו. דהיינו שכל מציאות העבד היא בשביל רבו, ולעצמו אינו כלום. והעיד על רבו הקדוש שידע לכוין כל מעשיו לשם שמים, ואפילו כשהיה צריך לחתום על קבלת משלוחי כספים שע"י הדואר, היה אומר כשטבל את העט בדיו לכבוד ה'.

אלו שזכו להכיר את ר' אלחנן בעצמו ידעו עד כמה דברים אלו קולעים ומגדירים את מהותו והנהגתו של ר' אלחנן עצמו, ע"כ.

ידועים דברי חז"ל, 'חייב אדם לומר מתי יגיעו מעשי למעשי אבותי אברהם יצחק ויעקב'. וכי יעלה על הדעת שזו יכולה להיות הדרגה שלנו?! אני צריך לשאוף להיות כמו האבות הקדושים? זה מחמיא... אבל לא יעלה על הדעת. פשוט.

אלא כמו שכתב ר' אלחנן בשם החפץ חיים, הכוונה היא להיות עד כמה שאני יכול בבחינת עבד ה'. וזה דבר שיכול להיות גם בדור שלנו. בכל פעולה שעושים, לחשוב אני הולך לעשות את רצון ה' יתברך. **וכך תמיד אומרים לבן אדם כשאתה עושה מעשה - תחשוב טוב אם זה מה שהקב"ה רוצה ממך.**

אנו עמלים והם עמלים

ופה אנחנו מגיעים ליסוד עצום: שמעתי מהגאון ר' מנחם צבי ברלין שליט"א ראש ישיבת רבינו חיים עוזר שלפני שנה, גילו מכתב של החפץ חיים שלא היה ידוע.

ישנה שאלה ידועה בשם החפץ חיים: אנו אומרים בתפילת רבי נחוניא בן הקנה, מודים אנחנו לפניך... ששמת חלקנו מיושבי בית המדרש, וכו' אנו עמלים והם עמלים, אנו עמלים ומקבלים שכר והם עמלים ואינם מקבלים שכר. והרי מי הוא זה שעמל ולא מקבל שכר? מי פתי לעבוד בחינם ללא תגמול? מילא אם היה כתוב אנו עמלים ומקבלים שכר גדול והם עמלים ומקבלים שכר קטן - נו... אבל כתוב שהם **לא** מקבלים שכר. מה ההסבר בזה?

ויש בזה שני מהלכים: המהלך המפורסם של החפץ חיים, הם אמנם מקבלים שכר, אבל לא על העמל אלא על התפוקה. אנחנו מקבלים גם על העמל. לדוגמא: יש שני סנדלרים, יש סנדלר זקן שעושה זוג נעליים בשבוע, ולעומתו סנדלר צעיר ונמרץ שעושה שבע זוגות ביום... שניהם יקבלו את אותו השכר על כל זוג נעליים, ולפעמים אף הזקן יקבל פחות, כי הוא לא עושה כל כך טוב... זה פשוט. **כי הם מקבלים שכר על התפוקה והתוצאה. ואילו אנו מקבלים לפי העמל, וטוב אחד בצער ממאה שלא בצער.**

מהלך נוסף אמר לנו מרן רה"י זיע"א פה בישיבה: לדוגמא, אם אני אתן לבן אדם עשרת אלפים דולר - זה כסף יפה. אבל אם אני אתן את זה על עשר שנות עבודה, זה כלום...! על עשר שנות עבודה אתה נותן רק עשרת אלפים דולר?!... זה נקרא לעבוד בחינם.

המשיך הרה"י ואמר: **בן אדם חי פה שבעים - שמונים שנה ועובד. ומה בסך הכל קיבלת? ... עשרת אלפים דולר? ... מכוננית יפה, חשבון בנק גדול, ודירה יפה, וגם את זה אין לכולם... זה שכר של שבעים שמונים שנה?! זה עוד פחות מעשרת אלפים דולר על עבודה של עשר שנים! כלום.** אבל אנחנו מקבלים נח! עובדים שמונים שנה, והנצח הזה לא נגמר! יפה שעה אחת של קורת רוח בעולם הבא יותר מכל חיי העולם הזה! זה נקרא שכר! אלו הם שני מהלכים ידועים.

אך במכתב החדש של החפץ חיים כתוב יסוד חדש ונפלא: החפץ חיים אומר אנו עמלים ומקבלים שכר - לא רק על העמל, אלא גם על השינה, ועל האוכל, ועל כל דבר שהוא נעשה לתועלת הלימוד. אדם שאוכל כדי שיהיה לו כח ללמוד, וישן כדי שיהיה לו כח ללמוד, אז על האכילה והשינה - הוא מקבל שכר. הם עמלים ואינם מקבלים שכר, אדם שאוכל בזמן העבודה - עוד מנכים לו מהמשכורת... אם אתה

עכ"פ, יש אדם שהדבר שמדריך אותו כל העת - זה לעשות את רצון ה', לבן לא מבין בזה... כל הראש שלו עסוק בדבר אחד: איפה יש כסף, יכול להיות שהוא מתכוין אף לדברים טובים, אבל מה שמשפיע עליו ומה שעובר לו בראש כל הזמן זה איפה יש את הכסף, אולי יש כסף פה ואולי פה, הוא לא יודע... צריכים לבדוק, בודקין את... לאור הנר... כל מקום צריך בדיקה... (עיקרי הדברים בספר עבודת יחזקאל).

ואותו דבר בהמשך הפרשה: לו יצויר שהיינו שומעים איך לבן מדבר עם יעקב, 'למה נחבאת לברוך ותגנוב אותי ולא הגדת לי ואשלחך בשמחה ובשירים, בתוף ובכנור, ולא נטשתני לנשק לבני ולבנותי - עתה הסכלת עשוי'. יעקב! מה אני רציתי בסך הכל... להיפרד מהבנות שלי! למה לא נתת לי?... פתאום הוא שוכח את הכל ומתחיל לדבר כל כך יפה ולהתפרס בלשון מתוקה, וזה נדמה שעומד פה אבא מסכן... יכול להיות שבאמת הוא כך חשב, אבל הכל היה שקר. ברגע והם היו באים אצלי - כבר הייתי דואג שתשארו... הרי הם עצמם - בנותיו אמרו - הלא כנוכריות נחשבנו לו וכו'... אצל לבן, גם כשהוא עושה את המעשים הטובים - המחשבה תמיד היא מה אני יכול להרויח מזה.

גם היום, יש כל מיני דברים שמזכירים את זה... היה פעם הספד בכולל חזון איש מהגאון ר' זעליג וינברג (שהיה מגדולי בריסק) על הגאון ר' דוד חמילבסקי זצ"ל. והוא אמר: היום, כשיהודי אומר לחבירו 'בוקר טוב', אז הוא מיד שואל אותו מה אתה רוצה ממני?... אם הוא אומר לך בוקר טוב אז מונח פה משהו, הוא רוצה משהו... אבל ר' דוד חמילבסקי אמר 'בוקר טוב' כי הוא באמת רצה שיהיה לך 'בוקר טוב'! זה כבר היה הספד (!)...

היום, כל דבר נעשה עם שיקולים. הם עמלים ואינם מקבלים שכר, גם על הטובות שלהם. גם כשאתה רואה שיש להם הרבה מעשים טובים - הכל זה עם חשבונות.

מחשבת מוסר משנה את הכל!

ואם כך, אנו רוצים ללכת עוד יותר עמוק: אבל מה זה יהודי... המדרש בפרשת תולדות (סה, כב) 'וירח את ריח בגדיו ויברכהו' - אל תקרי בגדיו אלא בוגדיו, כגון יוסף משיתא ויקום איש צרורות (בן אחיו של ר' יוסי בן יועזר איש צרידה) שני סיפורים מבהילים:

יוסף משיתא: בשעה שביקשו להיכנס להר הבית, אמרו יכנס מהם ובהם תחילה. הם פחדו ליכנס, והעדיפו שיהודי ייכנס ראשון, והקב"ה מתנהג עם היהודים אחרת, גם עם הרשעים שבהם. אף אחד לא הסכים, מלבד יוסף משיתא. אך הם 'קנו' אותו? אמרו לו תיכנס, ומה שאתה מוציא - יהיה שלך. נכנס והוציא מנורה של זהב. אמרו לו - אין דרכו של הדיוט להשתמש בזו, אלא תכנס פעם שניה וכעת - מה שאתה מוציא - יהיה שלך ולא משנה כבר מה תקח. ולא קבל עליו. אי"ר פנחס, נתנו לו מכס ג' שנים ולא קבל עליו. אמר: לא דיי שהעסתי לבוראי פעם אחת אלא שאכעיסנו פעם שניה?!... שמו אותו על חמור של חרשים, מקום שמנסרים עצים והיו מנסרים בו כמו שמנסרים עץ!!! אתם מבינים איזה יסורים זה... היה מצווה ואומר וי! אוי אוי שהעסתי לבוראי! הצדיק עליו את הדין עד שיצאה נשמתו.

נשאלת השאלה: כמה מהפך?! כמה מהפך?! רגע קודם הוא היה הרשע מרושע הכי גדול ופתאום הוא צדיק כמו עקידת יצחק... איך זה קרה? יש את הוורט הידוע של הרב מפוניבז', **רגע של בית המקדש יכול לעשות את המהפכה הכי גדולה. הוא היה רגע בבית המקדש - זה השפיע. וכן הוא רגע בביהמ"ד, רגע בישיבה בכוחו לחולל מהפכה מקצה לקצה... מושגים אחרים.**

מהו יקום איש צרורות: חז"ל מספרים שהלכו לתלות את הדוד שלו רבי יוסי בן יועזר איש צרידה, היה יקום רוכב על סוס בשבת, והוולכו לפניו את הקורה לתלות בו את דודו. אמר לו יקום ליוסי דודו, תראה את הסוס שהרכיבני עליו אדוני, ותראה את הסוס שאדונך מרכיב אותך, דהיינו הקורה שהולכים לתלות אותך... אמר לו, אם כך למכעיסיו, קל וחומר לעושי רצונו, דהיינו מחכה לי על כל הזכויות שלי הרבה יותר... אמר לו, עשה אדם רצונו יותר ממך!! ותראה מה עושים לך... אמר לו ואם כך לעוברי רצונו - קל וחומר למכעיסיו. נכנס בו הדבר כארס של עכנאי, הלך וקיים בעצמו ארבע מיתות ב"ד וכו' נתנמנם יוסי בן יועזר איש צרידה וראה מטתו פורחת באויר, אמר בשעה קלה קדמני זה לגן עדן.

והשאלה מתעצמת: איך חלים כאלו מהפכים???

ישנה הלכה, 'כופין אותו עד שיאמר רוצה אני', ולמה? כולם יודעים את דברי הרמב"ם, שכל יהודי בעצם הוא רוצה לעשות טוב, רק שהיצר הרע אונס וכופה אותו, אך כשהוא מקבל לפתע איזו סטירת לחי חזקה - הוא חוזר למה שהיהודי באמת. יהודי ב'באמת' הוא טוב.

והסטירת לחי לא צריכה להיות דוקא על הלחי... אדם שחושב, יש לו סטירה פנימית המתחיל בנפשו, ופתאום הוא קולט שהוא טועה! יוסף משיתא כשהוא נכנס לבית המקדש - הוא גם ידע מה זה ביהמ"ק, ומה הוא הולך לעשות כעת... אבל הוא היה כל כך להוט על המנורה! ברגע שהוא קיבל את הסטירת לחי, לקחו לו גם את המנורה, פתאום הוא קלט מה הלכתי לעשות. וזה היה ה'מכין אותו', ואז הכל השתנה. ואותו דבר אצל יקום איש צרורות. כשהוא שמע את מה שאמר לו הדוד, ומה לעוברי רצונו כך קל וחומר למכעיסיו, פתאום זה תפס אותו... הרי הוא כל כך צודק! הארה אחת שכלית. (ועיין בספר 'עבודת יחזקאל' עיקרי הדברים בצורה שונה). **לפעמים מילה אחת של מוסר - מהפכת! מילה אחת.**

וחזרנו על הסיפור שפעם באנו ושאלנו את מרן רה"י זע"א, שמרן הרב שך ביקש בצוואתו ללמוד משנה אחת או מחשבה אחת של מוסר. מה יעשה אחד שיכול או את זה או את זה, את מה להעדיף?... אמר הראש ישיבה: זה ודאי שאין ערוך למשנה אחת, וכל המחשבות של מוסר - אינן משתוות למשנה אחת. אבל ממשנה אחת - אדם בדרך כלל לא יתהפך, אך ממחשבה א' של מוסר - בן אדם יכול להתהפך. אם פעם זה נכנס ללב, זה המכת מרדות בלב, הבן אדם מתהפך מצד לצד. וזה מה שהיה אצלם. אדם לא צריך לחשוב איך אני יתהפך... כלום. עם מחשבה אחת של מוסר. ולא ייתכן הדבר שבן אדם שלומד כל היום מוסר, שאפ"י פעם אחת לא תחדור המחשבה הזו לחדרי ליבו ותתפס אצלו. אז אפשר להגיד שמוסר לא עוזר?!...

כשאח בצרה - לא עושים חשבונות!

יהודי צריך לחיות כל העת בעולם של ימה הקב"ה רוצה ממני. אין לי מחשבה של עצמי, אלא כולי מוכן ומזומן לעשות את רצון ה'. בהקדמה לקובץ שיעורים שהזכרנו בתחילת השיחה, יש גם את התיאור איך שר' אלחנן הכין את הקהל לפני שהם נרצחו ע"י הגרמנים בפארט התשיעי שמה... שלא תעלה ברעיונו איזו שהיא מחשבת פסול ח"ו שהיא כפיגול ופוסלת את הקרבן, אנו מקיימים עכשיו את המצוה הכי גדולה וכו'. זה אדם שחי כל הזמן איך לעשות את רצון הבורא יתברך.

רחל מסרה את הסימנים לאחותה. חז"ל מספרים בתחילת מדרש איכה, כשעם ישראל יצאו בגלות, הגיעו כל האבות והאמהות לבקש רחמים על בניהם, כל אחד הזכיר את הזכויות שלו, אך לכולם הקב"ה אמר שלי גדולה משלכם. התביעה שלי היא יותר גדולה... אי אפשר לפרוע חוב של מליון בחצי מליון. עד שבאה רחל ואמרה, רבש"ע, מה התביעה שלך? שהכניסו עבודה זרה לתוך בית המקדש והכניסו צרתך לביתך. אני בשר ודם ומסרתי סימנים לאחותי, והכנסתי צרתי לביתי. ובזכותה הקב"ה הושיע את עם ישראל.

ונשאלת השאלה: מה באמת?... האם באמת זה יותר גדול מעקידת יצחק?! הולך לו אברהם עד שהוא קיבל את יצחק בגיל מאה שנה, וכעת אחרי שלושים ושבע שנים מצווים אותו להעלותו לעולה, הוא נשאר עם ישמעאל ואליעזר עבדו, והבן שלו יצחק הולך לעלות לעולה תמימה... אז לוותר לאחות זה יותר גדול?! אפשר ככה לחשוב!... ויש בזה שני מהלכים: מהלך אחד שמעתי מהרה"ג רבי קלמן רוזין זצ"ל, תראה: כולם באו להקב"ה ואמרו לו, יש לך תביעה, אבל יש לנו משהו כנגד זה, הקדוש ברוך הוא אמר להם נכון, אתם צודקים, זה שווה הרבה. אבל אי אפשר לפרוע חוב של מליון בחצי מליון... כמו שכבר דיברנו. שלי גדולה משלכם.

עד שבאה רחל ואמרה, רבנו של עולם! אם אני הייתי עושה חשבונות - אז כל החשבונות ע"פ הלכה היו מובילים אותי לא למסור את הסימנים לאחותי, הרי חייך קודמין! אני יודעת איזה נסיון זה... לבן הוא האבא, וכעת עשו יעלה בגורלי, הרי אני זאת שהייתי יפת תאר, איך אני יסתדר... חייך קודמין!

אבל דבר אחד אני יודעת: כשרואים את האחות נכלמת - לא עושים שום חשבון! דבר ראשון - מצילים אותה, אחרי זה - נראה מה יהיה. אני גם יכולה לשנות את הפנים שלי מדמעות לקב"ה כמו לאה... מזה אני לא נבהלת. אבל הדבר הראשון - זה להציל את האחות. רבנו של עולם!... כעת הבנים שלך בצער... זה לא הזמן לעשות חשבונות. בחשבונות - אתה צודק. שלי גדולה משלכם... אבל כשאתה רואה שבניך בצער - דבר ראשון תציל אותם! אמר לה הקב"ה - בשבילך אני מוכן. את טוענת טענה נכונה. רחל אין לה שום שיקולים אישיים. אין לה שום דבר מול העיניים, רק איך להיטיב לשני.

העומק שביצר הרע

בא נראה איך מבינים מה זה יצר טוב ויצר הרע: בעולם מבינים שיצר טוב אומר לך - תעשה מצוות, ויצר הרע אומר לך תעשה עבירות. אבל זה כל כך לא אמיתי... אוי, כמה זה רחוק מהאמת... אמנם יצה"ר אומר לעשות עבירות, אבל לא רק זה...

הזכרנו פעם שני מימרות וזה ישלים את התמונה:

הגאון ר' הערש קופשיץ שאל פעם את הילדים שלו בבית מה זה אדם טוב? אז הם אמרו לו, אדם שעושה טובות. אמר להם, זה אדם **שעושה טוב**, אבל מה זה **אדם טוב**? אדם שהוא נהנה ושמח שטוב לשני. אתה מספר לו על הטובות וההצלחות של השני וזה משמח אותו, הוא נהנה מזה... ומה זה **אדם רע**? ההיפך הגמור. אחד שלא מסוגל לראות איך שלשני טוב. הוא פשוט לא מסוגל. וממילא נבין לפי זה ונאמר אדם רע זה אדם שלא יכול לראות שלשני טוב.

וכעת נבין: יצר הרע, כך אמר מרן הרב שך בשם רבי איסר זלמן, לנו נדמה שהיצר הרע משכנע אותך כל הזמן שתעשה עבירות, וברגע ותעשה עבירות הוא יהיה חבר שלך...

אבל אמר ר' איסר זלמן בשם ר' איצ'ליה, למה הרשעים מלאים חרטות כרימון? בגלל שהיצר הרע אפילו לא נותן לך להינות מכך שעשית עבירות. כעת תהיה כל הזמן מלא בחרטות, מה עשית... תבכה... תצטער... הוא רוצה שלא יהיה לך לא עולם הזה ולא עולם הבא. צופה רשע לצדיק ומבקש המיתו, אומרים חז"ל בברכות, עד שהוא לא יראה אותו בקבר, בגיהנם, הוא לא יירגע! ואתה נהיה חבר שלו...

אמר לי הרב אהרן נשרי שליט"א שפעם הוא השתתף בבר מצוה, ודיבר שם הרה"ג ר' יהודה יוספי שליט"א, והוא סיפר שהוא שמע וורט ממישהו, כתוב בגמרא בשבת שהגוי ביקש מהלל שילמד אותו את כל התורה כולה על רגל אחת. אמר לו הלל 'מאן דסני עלך - לחברך אל תעביד'. איפה יש פה את כל התורה?! אלא אמר בשם איזה דרשן, מאן דסני עלך? מי הוא השונא הכי גדול שלך? היצר הרע. לחברך אל תעביד! אל תעשה אותו לחבר שלך... אל תקח את השונא הכי גדול שלך ותהפוך לחבר שלו.

היצה"ר מבקש המיתו. דבר ראשון הוא רוצה שתעשה עבירה, כעת אתה רוצה ליהנות מן העבירה! אני יראה לך מה זה... ואז הוא ממלא אותו בחרטות. אבל יצר טוב הוא בדיוק הפוך, אני רוצה שתמיד יהיה לך טוב, לראות אותך בטוב. אני בא לעזור לך, לא בשביל שתעשה לי מצוות... אלא כי אני רוצה שיהיה לך טוב ואם תעשה מצוות אז יהיה לך טוב, את זה אני רוצה, ואני שמח עם הטובה שלך!!! זו היתה רחל אמנו.

הנסיכון הוא בעבודה התמידית

המהלך השני, לימד אותנו רה"י הג"ר משה חברוני זצ"ל במבט סבלודקאי: הגמ' מספרת על שני בניו של שמעון הצדיק. בתחילה אמרו לבנו הקטן שהוא יהיה כהן גדול, אך הוא חשש שמא זה יגרום צער לאחיו הגדול ותהיה לו עגמת נפש, אז הוא ויתר לו. ולאחמ"כ הוא עשה טצדקי שבגללה כמעט והרגו את אחיו הגדול, והוא ברח לאלכסנדריה. ויש ב' דעות אם הוא עשה לשם שמים או לעבודה זרה. עד כדי כך...!

נשאלת השאלה: הרי אתה ויתרת! איך הגעת לכזה שפל המדרגה?... אמר לנו רה"י זה היה לאחר יום כיפור, הוא אמר לנו: יותר קל לבן אדם להיות **מלאך** יום אחד בשנה. יום כיפור... כל הזמן עסוקים בתפילה, לא אוכלים ולא שותים, רק עסוקים בהתקרבות... אה! מיירעדיג! אבל קשה להיות אחרי זה **בן אדם** במשך כל השנה... מלאך יום אחד - יותר קל מבן אדם כל השנה.

רחל אמנו ועקידת יצחק, עקידה בודאי זה דבר גדול פי כמה וכמה, אבל העקידה זה היה דבר חד פעמי. רחל אמנו בכל רגע - היתה מוסרת את הסימנים. ולאורך כל הדרך... נולד ראובן ללאה, לה אין! שמעון, לה אין. לוי, יהודה, ולה אין כלום! ואפילו הכי, גם עכשיו הייתי מוסרת לך את הסימנים.

להיות בכזו דרגה **כל השנה**, זה הרבה יותר גדול מאשר להיות בדרגה גבוהה **פעם אחת בשנה**. כך אמר לנו ר' משה.

כחו גדול - להועיל לאחרוני

הזכרנו כמה פעמים מה שאמר לנו המשגיח הגה"צ ר' מאיר חדש: שכתוב אצל יעקב ויגל את האבן מעל פי הבארי אומר רש"י, כאדם שמעביר את הפקק מעל פי צלוחית, **להודיעך שכחו גדול**. שכחו גדול... אה... זה שבת, סבא גיבור...! ואחרי זה עוד מבקשים בעבורו אל תמנע חשרת מים, סבא גיבור, מגיע לנכדים שלו מים, לא?... וידוע גם התירוץ של הג"ר חיים שמואלביץ - שהנקודה פה זה **ייחוד לב וגל אבן**.

אך הרביה שלנו אמר אחרת: כחו גדול - כפשוטו. כתוב בחז"ל שמנשה נתן כמה דפיקות אצל יהודה ואמר יהודה זו מכה של בית אבא. בית אבא היו גיבורים. והנה בא אליפו ורודף אחרי יעקב אבינו ומנשל אותו מכל נכסיו.

והתמיהה עצומה: מילא עשו עוד רדף אחריו עם ארבע מאות איש, אבל פה - רק אליפו רדף אחריו, לא כתוב שהיו עמו עוד אנשים. אז

מה הבעיה... הבא להרנך השכם להרגו! זה הרי גמרא. אז יעקב, אתה יודע את ההלכה הזו, אז תהרוג אותו! הרי כמו גדול! ומה עוד, שהקב"ה הוא אוזר **ישראל** בגבורה, לגוי אין את הגבורה הזו, אז למה יעקב מוותר?

אמר הרביה ר' מאיר: יעקב מעדיף להיות בלי כסף, הוא יודע שהוא הולך ללבן ולבן לא מבין אף שפה... השפה היחידה שהוא מבין זה כסף ואת זה הוא מבין בכל השפות... אבל כסף! אומר יעקב, אני יודע שאני כעת בא אליו ואין לי גרוש! וכתוב שהוא באמת פחד, אבל בשביל זה לא מבזבזים את הכחו גדול. אני יבא כמו עני ואני יעבור את כל הקשיים... אני יצטרך לעבוד ארבע עשרה שנה בשביל הנשים, ועוד שש שנים בשביל הצאן, הכל כדאי...! לא הורגים בשביל זה בן אדם. איפה הכחו גדול? כשצריך לעזור, מקום שהוא בכלל לא הכיר, ולא ידע כלום אבל אני יכול לעזור לשני. קשה לי להרים? אז הנה בשמחה, פה מגיע להודיעך שכחו גדול. זהו יעקב אבינו. זה עולם! עולם של חסד ועולם של תורה. אין מחשבות אחרות.

בטחון - הבנין של כלל ישראל

כתוב בחז"ל במדרש, שיעקב אמר אלעזר עבד אברהם בא עם כ"כ הרבה כסף, ואני לא מגיע עם כולם.. אלא 'אשא עיני אל ההרים מאין יבוא עזרי' - עזרי מעם ה'! אני יתחזק בביטחון. ואיך לומדים בפשטות? שהוא היה מסכן... אין לו... והוא התחזק בביטחון. זה הדבר היחיד שהיה לו. אבל מה האמת היא? שיעקב בנה עם הביטחון את כל הכלל ישראל.

לאברהם - היה גם את ישמעאל. ליצחק - היה גם את עשו, זה חשבונות שמים. אבל בשביל לזכות לייב שבטי קה, בשביל לבנות את כל כלל ישראל - צריך שיהיה מאה אחוז ביטחון! אתה לא יכול שיהיה לך בכיס אפילו גרוש אחד!!! כלום.

ונספר: הגה"צ ר' שלום צבי שפירא היה צריך לחתן את אחד הילדים שלו, אך היה חסר לו סכום של חמשת אלפים דולר. והוא ידע שהמשגיח ר' יחזקאל לוינשטיין מקבל כסף מאמריקה בשביל לחלק. הוא היה בטוח שהוא יבא ויקבל. הוא היה מקורב לר' יחזקאל עוד משנחאי. הוא בא אליו ושטח את בקשתו שהוא זקוק לכסף. אמר לו ר' יחזקאל, שלום צבי! מה עם ביטחון, מה עם ביטחון?... ושלה אותו לנפשו. **לימים, סיפר ר' שלום צבי, אם המשגיח היה נותן לי חמשת אלפים דולר - אז היו לי חמשת אלפים דולר... זה היה מספיק רק לזמן ההוא, ואחרי זה הייתי צריך להתמודד כל החיים. אבל הוא נתן לי דבר שאתו חיתנתי את כל הילדים!... ביטחון. כך בונים את כלל ישראל, אשא עיני אל ההרים, עזרי מעם ה'.**

הערך של תפילה

הבנין האמיתי של יהודי, זה לחיות עם בורא עולם. לחיות עם תפילה! החזון איש אמר לרבי אלעזר צדוק טורצ'ין שיותר ממה שהוא השקיע בתורה - הוא השקיע בתפילה. וההשקעה שלו בתורה זה היה לשם דבר!... והוא לבד כותב בקובץ אגרות (ח"ג) אם האדם ירגיש את הנמאס שבהעדר ידיעת התורה עד שיימס לבבו בבכי לפני המקום - **כבר מובטח לו שהוא נענה!** אלא שמכל מקום צריך שיוסיף שקידה על שקידתו. אם אתה רוצה ללמוד - אתה צריך להוסיף בשקידה, א"א לעשות הפוך... אבל מובטח לו! מתי? כשאתה מתפלל... כשאתה מבקש בבכיות...

וכל כך חבל שלא יודעים להעריך זאת. חז"ל אומרים 'כרום זלות לבני אדם' אלו דברים העומדים ברומו של עולם ובני אדם מזלזלין בהן.

תפילה זה דבר גדול ונשגב! מי שרואה את הנפש החיים, ע"י תפילה - מה שאתה רוצה עומד לידך. רק תושיט יד! וכמו שאמר פעם מרן הראש ישיבה, בדור שלנו מתגלגלים יהלומים על הריצפה אבל אנשים מתעצלים להתכופף... זה עומד לידך, תתפלל! הקב"ה אומר לך אני רוצה לתת לך, הרחב פיך - ואמלאהו!

רש"י כותב בבראשית 'כי לא המטיר ה' אלוקים על הארץ ואדם אין לעבוד את האדמה'. ומה טעם לא המטיר? לפי שאדם אין לעבוד את האדמה, ואין מכיר בטובתן של גשמים. וכשבא אדם וידע שהם צורך לעולם - **התפלל עליהם וירדו**, וצמחו האילנות והדשאים. לא היה מי שיבקש על הגשמים. כשהוא ביקש - הוא קיבל.

הדבר דומה, לאדם שקיבל משלוח מאמריקה בדואר. הוא מקבל פתק יפה מהדואר, הוא ראה כזה פתק עם ציר יפה - אז הוא החליט להשאיר אותו בבית... אחרי זה המשלוח חזר לאמריקה. שואלים אותו, למה לא באת לקחת? אה... היה צריך לבא לקחת! לא ידעתי... אז בשביל מה נתנו לך את הדף הזה?... הקדוש ברוך הוא בעצמו אומר לך, בא אלי! אני רוצה לתת לך!

וכשתהיו ראשי ישיבות ותאספו כסף תדעו כלל גדול: כמעט ולא קם כזה דבר בבריאה שיבא אליך גביר ויבקש ממך, בא אלי, אני רוצה

לתת לך... אולי יש יוצאים מן הכלל. אתה צריך לבא ולבקש. אם תבקש - תקבל, אבל תבקש!!! ואתה לא בא... אתה לא בא. פעם אמר לי מרן רה"י זיע"א, בשמים מעריכים את התפילות של בן אדם בדיוק כמו שהוא מעריך אותם. אם בן אדם לא מעריך, הוא מגיע באיחור ויוצא מוקדם... פעם מתפלל מהר, ופעם הוא מתפלל לאט, פעם יש לו כח ופעם אין לו... אז הקב"ה אומר, מה אתה רוצה ממני?... גם אתה לא מאמין בזה, אז למה שאני יאמין בך? אבל אם היינו באים ומתפללים כמו שצריך - בשמים זה היה נשמע אחרת...

כמה הזהירו גדולי עולם על תפילה בישיבה, מרן הרב שך... כמה הוא השקיע בזה, וכעת שיבלחט"א מרן רה"י הגאון ר' גרשון אדלשטיין שליט"א מדבר על זה, תפילה בישיבה, כמה זה חשוב, וכמה זה תורם לך! זה דברים העומדים ברומם של עולם שלך! מה שאתה רוצה... רק תבקש!

בספורנו כתוב, 'ותצחק שרה בקרבה' וכו' למה? כי היא חשבה שהיה דבר המלאך ברכת נביא בלבד כמו אלישע, ולא נבואה ושליחות מהקב"ה. והיא חשבה, שברכה של מלאך לא תועיל אצל זקנים גם הנביא הכי גדול, כי אחרי בלותי היתה לי עדנה, להשיב את הבחורות אחרי הזקנה זה נס כמו תחיית המתים שלא ייתכן אלא או בציווי הקב"ה, או על ידי תפילה משגת חן מאתו! על ידי תפילה גם ייתכן שאחרי בלותי היתה לי עדנה.

כשהיו הולכים אל מרן רה"י זיע"א ושיבלחט"א מרן שר התורה שליט"א - הם היו אומרים תתפללו תתפללו! ואנשים היו יוצאים מאוכזבים... אבל הם מגלים לך את העיניים!

רבי שלום שבדרון זצ"ל וכע"ז בהקדמת 'הארת התפילה' הביאו משל, אבא צעיר היו לו יהלומים מאד יקרים, ולא היה בנקים וכדו' לשמור אותם, אז הוא החביא אותם מתחת הרצפה. פעם אחת, כשהוא יצא מן הבית ל"ע הוא נפטר צעיר, הוא השאיר אחריו בן קטן ויחיד. הילד גדל, ולא היה לו כסף להתפרנס, היה לו רק בית גדול. הוא יצא לעבוד ופרנסתו היתה דחוקה. אם רק היה בן אדם אחד שמגלה לו את העיניים ואומר לו תרים את המרצפת הזו - כמה הוא היה מוכן לשלם לו... הוא היה מסכים אפילו מחצית מהרכוש (!) כי כעת אין לו כלום.

והנמשל, בתפילה מגלים לך שיש לך אוצר! ולא מתחת המרצפת... אלא שפע הנשפע מלעמלה, ואתה מתעצל להרים... בתפילה אתה יכול להשיג את הכל. אחרי בלותי היתה לי עדנה! ואת זה מגלים לך מרן רה"י זיע"א ושיבלחט"א מרן הגר"ח שליט"א, תתפלל!!!... סיפר לי פעם הגאון רבי טוביה יעקבזון שליט"א (ר"י יצחק התורה' בקרית ספר) שהוא נסע פעם לכותל המערבי, המשפחה היו גרים יחד עם מרן הסטייפלער זצ"ל קודש הקדשים. לפני שהוא נסע, הוא בא קודם לסטייפלער להגיד לו 'שלום עליכם', ואמר לו, אני נוסע לכותל המערבי. ביקש הסטייפלער: תתפלל עלי. ר' טוביה צחק. שאל אותו הסטייפלער למה אתה צוחק? הוא אמר לו, המלאכים יצחקו עלי, מה, הסבא צריך אותך? הוא לא מסתדר לבד?!... הסטייפלער הקפיד עליו... הוא אמר, אין תפילה של יהודי שהולכת לאיבוד. אין כזה דבר! אמנם יש תפילות שנענות

מיד, ויש לאחר זמן, אחרי חודש ואפי' אחרי שנה, וגם לנכדים ולנינים. אבל אין תפילה אחת שחוזרת ריקם, ולא משנה מי מתפלל על מי. כל תפילה זה תפילה!

להתפלל על השני

מרן הרב שך אמר דבר נורא: כתוב ששרה תובעת את אברהם 'חמסי עליך!' אומר רש"י: כשהתפללת לקב"ה מה תתן לי ואנוכי הולך עירי, לא התפללת אלא עליך, והיה לך להתפלל על שנינו, והייתי אני נפקדת עמך. נשאלת השאלה: הרי מה זה חמס? גניבה. מה גנבתי לך?...

אמר הרב שך וכן כתוב בהקדמה לנפש החיים של ר' איצ'לה בשם אביו הגר"ח, האדם לא נברא אלא להועיל לאחריו!!! נתנו לי כח של תפילה בשביל להועיל לאחרים, בשביל לעזור לשני! אם יכלת לעזור לי ולהתפלל עלי ולא עזרת לי - אתה גנב! חמסי עליך!...

והנה יש לנו אחד מן החבורה, אחד מהאברכים החשובים של הישיבה שחולה במחלה הקשה, וצריכים להתפלל עליו (שלום דוב בן חנה לרפ"ש). אמש סיפר לי יהודי שמטפל שם בחולים, אין לך מושג איזה קידוש ה' גדול יש במחלקה, איך שרואים אותו בשאריט כוחותיו לוקח את הגמרא הגדולה ולומד ולומד... מתי שאנה בא - אתה רואה אותו לומד. הרופאים ממש מתפעלים מזה! אנו מחוייבים להתפלל עליו.

ואנו זוכרים גם שהיה פה אחד מבני החבורה שחלה במחלה ההיא, וברוך ה' הוא הבריא ושב לאיתנו. הוא כתב לי מכתב מרגש, לא כעת הזמן לקרא הכל... אבל הוא כותב כך: אני הייתי שם... הייתי שם אצל החולים... הצעקות שם במחלקה עולות עד לב השמים! בעיקר מי שיש לו פצעים בפה, הם צועקים וצווחים ובוכים, ואין לאל ידם.

ממשיך וכותב: כשאני רואה בחורים שלא נזהרים ומדברים במקום ללמוד כשצריך בסוף בזמן השיעור - אני חושב לעצמי, תבואו רגע למחלקה ההיא! איך אתם מסוגלים לעמוד ולפטפט במקום להודות לקב"ה על כל רגע שאתה חי נושם ומדבר??... אמר לי אתמול ר' אליהו ברונר שליט"א אין לך מושג איזה כמות של יהודים חרדים שחולים בגילאי עשרים עד ארבעים. ואתה חי, אתה נושם, אתה בריא. תן תודה לה'! ואיך מתבטאת התודה? בא תחשוב מה ה' רוצה ממני... מה אשיב לה' כל תגמולהי עלי? כוס ישועות אשא! לחשוב לרגע. וזה כל כך צודק, אז למה צריך להגיע למצב הזה? אנחנו בריאים ויכולים להודות לה', יכולים ללמוד, ויכולים לזכות בנצח. בואו באמת ונודה לקב"ה! אנחנו במצב היותר קל, למה לבזבז כאלו חיים יפים?...

ונסיים במה שאמר מרן שר התורה הגר"ח קנייבסקי שליט"א: אנו מבקשים 'ותן בליבנו להבין ולהשכיל, לשמוע ללמוד וללמד'. והשאלה נשאלת, מה זה להבין ולהשכיל לפני שאתה אומר ללמוד? היה צריך קודם לבקש ללמוד, ואח"כ להבין ולהשכיל. אחרי שאתה לומד - שגם תבין את הלימוד. אבל קודם תלמד...! אלא אומר ר' חיים, להבין ולהשכיל הכוונה שתרצה ללמוד! יה"ר שהקב"ה יתן לנו את השכל שנדע מה לרצות ומה לבקש, להתפלל ולהשיג. אמן.

ברכת מזל טוב לידידנו היקר תלמידו המובהק וחביבו של מרן המשגיח שליט"א

מעוטר בכל מדה נכונה מפארי הישיבה הקדושה

החתן המופלג הבה"ח אהרן יעקובוביץ שיחי

אשר שוקד עומל וטורח רבות בעריכת השיחות לזיכוי הרבים

לרגל אירוסיו בשעט"מ עב"ג בת למשפ' סוקולובסקי מבני ברק

יה"ר שיזכו לבנות בית נאמן בישראל על אדני התורה והיראה דורות ישרים

ניתן לשמוע את השיחה ביום שלישי בערב ולאחמ"כ בשידור חוזר בקו השיחות שמספרו 074-740-3629

ע"מ שנוכל להמשיך בהפצת תורתו של מורינו המשגיח שליט"א, אנו זקוקים לעזרת הציבור

לתרומות והנצחות: 054-843-6282

לקבלת הגליון במייל: 4166058@gmail.com